

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

661

Vragen van de leden **Agnes Mulder** en **Kuik** (beiden CDA) aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *de overstromingen in Zuid-Soedan (Jonglei State)* (ingezonden 27 oktober 2021).

Antwoord van Minister **De Bruijn** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 12 november 2021).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht: «*Drowned land: hunger stalks South Sudan's flooded villages*»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kunt u aangeven wat de actuele situatie is?

Antwoord 2

Zuid-Soedan kent grote humanitaire noden door een samenkomst van overstromingen, geweld en de bijbehorende ontheemding. Het coördinerende orgaan voor humanitaire zaken van de Verenigde Naties (OCHA) bericht dat op dit moment 8,3 miljoen mensen humanitaire hulp behoeven. De genoemde overstromingen in Zuid-Soedan zijn de ergste sinds 1964. 750,000 mensen verdeeld over 29 provincies hebben sinds mei van dit jaar te maken met overstromingen. 37 procent van hen bevindt zich in Jonglei. De zwaarst getroffen gebieden zijn Jonglei, Unity, Northern Bahr el Ghazal en Upper Nile. Scholen, huizen, gezondheidsinstellingen en waterbronnen zijn ondergelopen waardoor mensen moeite hebben om te voorzien in hun basisbehoeften.

Vraag 3

Is er sprake van acute hongersnood?

¹ The Guardian, 19 maart 2021, Drowned land: hunger stalks South Sudan's flooded villages | Global development | The Guardian

Antwoord 3

De meest recente IPC (*Integrated Food Security Phase Classification*) analyse stelt dat 7.2 miljoen mensen in Zuid-Soedan voedselonzekeerheid ervaren (IPC 3 of hoger op een schaal van 5), waarvan 2.4 miljoen zich in IPC 4 (*emergency*) en 108.000 mensen zich in hongersnoodachtige omstandigheden bevinden (IPC 5). De zwaarst getroffen provincies zijn Jonglei, Warrap en Northern Bahr el Ghazal.

OCHA bericht dat 483.000 vrouwen en 1.4 miljoen kinderen in Zuid-Soedan ondervoed zijn. Voor meer dan twee-derde van de mensen in de door overstromingen getroffen gebieden is er sprake van voedselonzekeerheid. Sinds augustus zijn de voedselprijzen met 15 procent gestegen.

Vraag 4

Kunt u aangeven of in Zuid-Soedan meer ziekten zoals malaria voorkomen sinds de overstromingen?

Antwoord 4

Meerdere VN-agentschappen berichten over de toename van infectieziekten zoals malaria, hepatitis E, diarree en de mazelen als gevolg van de overstromingen.

Vraag 5

Kunt u aangeven in hoeverre er Nederlandse hulpmiddelen, hetzij noodhulp hetzij structurele ontwikkelingshulp, naar deze regio zijn gestuurd?

Antwoord 5

Als het gaat om het lenigen van humanitaire noden in Zuid-Soedan steunt Nederland organisaties die in het land actief zijn: VN-organisaties als UNHCR, UNICEF en WFP en ook het Rode Kruis. Dat doen we met onze algemene – ongeoormerkte – financiering die deels in Zuid-Soedan wordt besteed, onder andere aan herstel van infrastructuur zoals de bouw van dijken en drainagekanalen.

De uit het Nederlandse noodhulpbudget gefinancierde Dutch Relief Alliance (een Nederlands consortium van ngo's) is ook actief in Zuid-Soedan. Deze financiering bedraagt voor 2021 EUR 8,5 miljoen. De hulp richt zich op voedselonzekeerheid, onderdak, water en sanitaire voorzieningen en gezondheidszorg, waaronder COVID response.

Tenslotte draagt Nederland bij aan het VN *country based pooled fund* voor Zuid Soedan (het *South Sudan Humanitarian Fund*) waar NL met EUR 8,3 miljoen een van de grootste donoren is. Dit fonds heeft USD 20 miljoen (ruim EUR 17 miljoen) beschikbaar gesteld voor humanitaire hulpverlening in de door overstromingen geteisterde regio's. Een deel daarvan wordt ook gebruikt om de noden die ontstaan zijn naar aanleiding van de overstromingen op te lossen.

Nederland richt zich sinds 2018 eveneens op klimaatmitigatie. Eind dit jaar verwacht het kabinet een groot 4 jarig programma te starten met het VN Migratie agentschap IOM ter waarde van EUR 11 miljoen. Het programma zich zal richten op het bevorderen van de klimaatweerbaarheid van Jonglei.

Vraag 6

Kunt u aangeven hoe de Zuid-Sudanese overheid al dan niet optreedt tegen de overstromingen?

Antwoord 6

De Zuid-Soedanese overheid stelt uit eigen middelen USD 10 miljoen (EUR 8,6 miljoen) ter beschikking voor het adresseren van overstroming gerelateerde problemen. Dit bedrag is echter nog niet gecommiteerd. De besteding hiervan wordt samen met OCHA uitgedacht.

Op provinciaal niveau wordt er op verschillende manieren opgetreden tegen de overstromingen. Zo zijn er dijken aangesterkt, tijdelijke opvang verschaft en additionele levensmiddelen zoals voeding en water verstrekt. Verschillende provinciale overheden geven aan de vraag naar hulp niet op de benodigde schaal te kunnen voorzien door financiële en operationele tekortkomingen. De internationale gemeenschap vult hier gedeeltelijk de financiële behoefte voor herstel van infrastructuur en humanitaire hulp.

Vraag 7

Kunt u aangeven of, en hoe, er wordt samengewerkt met de Zuid-Sudanese regering in Jonglei State om de nood te lenigen?

Antwoord 7

Naast bovengenoemde noodhulp aan Jonglei en andere provincies, is Nederland regelmatig in gesprek met provinciale en nationale overheidsvertegenwoordigers, waaronder die in Jonglei, over hun rol in overstromingspreventie en -mitigatie en het bevorderen van voedselzekerheid. Het IOM programma genoemd in vraag 5 richt zich op ondersteuning van lokale Zuid-Soedanese gemeenschappen om klimaatkennis en weerbaarheid te vergroten.

Vraag 8

Kunt u aangeven in hoeverre de EU in Zuid-Soedan actief is in de strijd tegen water en de strijd tegen hongersnoden?

Antwoord 8

De EU is een van de grootste humanitaire donoren in Zuid-Soedan. Een significant deel van het EU-budget in Zuid-Soedan wordt uitgegeven aan vraagstukken gerelateerd aan preventie, respons en mitigatie van overstromingen en hongersnoden. Ook speelt de EU een coördinerende rol in de respons van EU-lidstaten en maatschappelijke partners. Daarnaast oefent de EU delegatie regelmatig druk uit op de overheid van Zuid-Soedan om een grotere rol op zich te nemen in deze respons.

Vraag 9

De plaatselijke bevolking heeft zoveel wateroverlast nog nooit eerder meegemaakt. Kunt u aangeven of onderzocht is wat de oorzaak voor deze overlast is? Schrijft u deze toe aan klimaatverandering?

Antwoord 9

Volgens de VN is er een combinatie van verschillende factoren in het spel: overvloedige regenval in Zuid-Soedan en in de bovenstroomse landen van de Nijl, alsmede het dichtslibben van gedeelten van de Nijl. Diverse instellingen, waaronder onderzoeksinstituten in Zuid-Soedan, doen onderzoek naar de oorzaken en gevolgen van overstromingen in Zuid-Soedan en de regio. Dat klimaatverandering daar een grote rol in speelt is onmiskenbaar.

Vraag 10

In hoeverre wordt deze regio ondersteund door westerse programma's in de klimaat adaptatie en mitigatie opgave?

Antwoord 10

Westerse donoren, waaronder verschillende EU-bondgenoten, zijn grote financiers van humanitaire noden in Zuid-Soedan, ook wanneer die gerelateerd zijn aan klimaatverandering. Het aantal donoren dat proactief inzet op adaptatie en mitigatie is kleiner. Nederland, Noorwegen en Zweden nemen hier een voortrekkersrol in. Nederland draagt ook via humanitaire fondsen zoals het CERF en Disaster Relief Emergency Fund (DERF) (IFRC) bij aan het anticiperen op natuurrampen.

Vraag 11

Kunt u aangeven op welke wijze de conflicten en het geweld in Zuid-Soedan (Jonglei State) bijdragen aan de huidige situatie?

Antwoord 11

Het conflict draagt op twee manieren bij aan voedselonzekerheid in Zuid-Soedan. De Voedsel en Landbouw Organisatie (FAO) van de VN heeft aangetoond dat er een rechtstreeks verband bestaat tussen het conflict en de voedselproductie. Waar 10 jaar geleden bijna alle Staten in Zuid-Soedan meer voedsel produceerden dan nodig voor de eigen inwoners, geldt dat nu nog maar voor een of twee staten. De rest kan nauwelijks de helft van de eigen bevolking

voeden. Hierdoor werd al een enorme druk gelegd op de humanitaire hulpverlening, wat nu nog wordt vergroot door de overstromingen. Tegelijkertijd hebben humanitaire organisaties (WFP, FAO) steeds meer moeite om de benodigde fondsen voor urgente hulpverlening binnen te halen. Daar komt bij dat als gevolg van de grote noden en uitzichtloosheid steeds meer hulpkonvooien van internationale en nationale organisaties worden overvallen voor voedsel en andere zaken. De hulpverlening wordt hiermee nog complexer.